

# SỬ DỤNG CÔNG CỤ MICROSOFT OFFICE DOCUMENT IMAGING VÀO GIẢNG DẠY HỌC PHẦN *HÌNH THỨC ÂM NHẠC*

ThS. NGUYỄN VĂN HẢO\*

1. Trong chương trình đào tạo sinh viên (SV) cao đẳng sư phạm (CĐSP) Âm nhạc, *Hình thức âm nhạc* là học phần cung cấp những kiến thức và kỹ năng phân tích hình thức âm nhạc, qua đó SV vận dụng vào việc phân tích các tác phẩm âm nhạc (chủ yếu là ca khúc) nói chung và ca khúc trong chương trình môn *Âm nhạc* ở trường phổ thông nói riêng.

Là học phần lí thuyết đan xen với thực hành bài tập, dạy học *Hình thức âm nhạc* luôn được giảng viên (GV) đặt ra các yêu cầu bài tập phân tích tác phẩm âm nhạc cho SV. Để tạo hiệu quả giờ học phân tích tác phẩm âm nhạc, GV cần phối hợp các phương pháp, phương tiện dạy học sao cho phù hợp.

Nằm trong bộ công cụ của Microsoft Office, *Microsoft Office Document Imaging* là một trong những công cụ ẩn, đơn giản và ít được khai thác. Tuy nhiên, đối với chuyên ngành âm nhạc, đây là công cụ có nhiều hữu dụng trong việc biên tập tác phẩm ở dạng văn bản, đồng thời giúp GV chú thích và trình chiếu minh họa bài giảng, đặc biệt đối với học phần *Hình thức âm nhạc*.

## 2. Khái quát tính năng công cụ Microsoft Office Document Imaging

Công cụ cho phép đọc các tập tin hình ảnh ở dạng TIFF, chỉnh sửa hình ảnh, đánh dấu và ghi chú trên hình ảnh.

1) *Các trình đơn*: Microsoft Office Document Imaging xuất hiện 7 trình đơn trên menu bar, đó là:  
- *Trình đơn File* tạo tập tin mới, mở đóng tập tin, lưu trữ tập tin, nhập các tập tin ảnh đã có sẵn, chèn thêm tập tin vào tập tin đã có,...(sử dụng cho tập tin ảnh ở dạng TIFF);  
- *Trình đơn Edit* có 11 chức năng dùng để xử lý tập tin ảnh...;  
- *Trình đơn View* có 12 chức năng liên quan đến sự hiển thị của màn hình như: hiển thị trang hình ảnh, hiển thị thanh công cụ, kích cỡ hình ảnh,...;  
- *Trình đơn Page* có 8 chức năng xử lý trang hình ảnh: cắt trang, dán số trang, sao chép trang, xoay trang (xoay phải 90 độ, xoay trái 90 độ, xoay 180 độ), di chuyển trang đến một tập tin mới;  
- *Trình đơn Tools* có 4 chức năng, trong đó có chức năng dùng để chú thích văn bản (Annotations) thường được sử dụng;

- *Trình đơn Window*: sắp xếp các trang cùng xuất hiện trên màn hình máy tính; - *Trình đơn Help*: hướng dẫn sử dụng, liên kết trang Web...

## 2) Thanh công cụ chuẩn (xem hình 1)




Hình 1

## 3. Kỹ thuật sử dụng công cụ Microsoft Office Document Imaging trong dạy học học phần “Hình thức âm nhạc”

Đối với dạy học học phần *Hình thức âm nhạc*, việc GV chú thích, đánh dấu trang bản phổ bài tập phân tích tác phẩm âm nhạc là rất cần thiết. Sau khi bản bản phổ bài tập phân tích tác phẩm âm nhạc được thiết kế trên các phần mềm chép nhạc *Finale, Encore*,... và được chuyển sang tập tin hình ảnh, GV trình chiếu những hình ảnh bản phổ đó để chú thích và hướng dẫn SV phân tích tác phẩm ngay tại lớp.

Trên giao diện màn hình của công cụ *Microsoft Office Document Imaging*, vào trình đơn *Tools*, mở chức năng chú thích văn bản (Annotations) để sử dụng các công cụ. GV có thể sử dụng trực tiếp một số công cụ trên thanh công cụ chuẩn vào việc chú thích, đánh dấu trên trang hình ảnh bản phổ bài tập phân tích tác phẩm. Tiêu biểu một số công cụ thường được sử dụng như:

 Công cụ *Pen* (bút viết): Nhấp chuột trái vào biểu tượng công cụ và viết những điểm phân ngắt tiết nhạc, câu nhạc, đoạn nhạc của tác phẩm. Sau đó, lại nhấp chuột trái vào biểu tượng hình tam giác bên cạnh để lựa chọn các mức độ lớn hoặc nhỏ của ngòi bút, lựa chọn màu sắc.

Ví dụ: ở bài hát *Thật là hay*, GV có thể sử dụng bút viết nét lớn để viết điểm phân ngắt của tiết nhạc, câu nhạc. Bốn ô nhịp đầu tiên là tiết nhạc thứ nhất được đánh dấu bằng kí hiệu dấu ‘; bốn ô nhịp tiếp theo là tiết nhạc thứ hai, đồng thời cũng là kết thúc của một câu nhạc và được đánh dấu bằng dấu v (xem hình 2).

\* Trường Cao đẳng sư phạm Trung ương - Nha Trang





Hình 2

Công cụ *Highlighter* (bút đánh dấu): Nhấp chuột trái vào biểu tượng công cụ và đánh dấu những điểm cần lưu ý trong tác phẩm; rồi nhấp chuột trái vào biểu tượng hình tam giác bên cạnh để lựa chọn các mức độ lớn hoặc nhỏ của ngòi bút, lựa chọn màu sắc.

Ví dụ: ở bài hát *Thật là hay*, GV có thể sử dụng bút đánh dấu nét lớn để lưu ý tính chất vui tươi của bài hát, lưu ý kết cấu nhạc ở âm Rê - âm bậc II của giọng Đô trưởng (xem hình 3).



Hình 3

Công cụ *Insert Text Box* (chèn thêm văn bản): Nhấp chuột trái vào biểu tượng công cụ và chèn thêm văn bản vào hình ảnh bản phổ bài tập phân tích tác phẩm âm nhạc với nội dung cần chú giải. Nhấp chuột phải vào khung văn bản chèn để lựa chọn Font chữ, kiểu chữ, cỡ chữ.

Ví dụ, ở tác phẩm *The First Loos*, GV có chèn thêm văn bản chú thích thuật ngữ *Moderato* tức là tốc độ vừa phải; ở ô nhịp 8, câu nhạc kết về hợp âm Ắt của giọng Mi thứ (D/e-moll) (xem hình 4).



Hình 4

Công cụ *Insert Picture* (chèn thêm hình ảnh): Nhấp chuột trái vào biểu tượng công cụ và chèn thêm hình ảnh vào hình ảnh bản phổ bài tập phân tích tác phẩm âm nhạc. Ví dụ: trong quá trình phân tích bài hát *Thật là hay*, GV chèn thêm hình ảnh nhạc sĩ Hoàng Lân vào trang bản phổ bài hát để giới thiệu tác giả (xem hình 5).



Hình 5

Như vậy, với sự hỗ trợ của *Microsoft Office Document Imaging*, GV sử dụng các công cụ cần thiết vào việc khai thác hình ảnh bản phổ bài tập phân tích tác phẩm âm nhạc. Những trang hình ảnh bản phổ bài tập được chú thích và được trình chiếu theo hệ thống sẽ giúp SV quan rõ ràng sát và tiếp thu nội dung bài giảng học phần *Hình thức âm nhạc* hiệu quả hơn. □

#### Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Hạnh - Nguyễn Đình Phương. **Viết nhạc trên máy tính với Finale 98**. NXB Thanh niên, H. 1999.
2. Nguyễn Văn Hào. "*Thiết kế nội dung hỗ trợ dạy học học phần Hình thức và thể loại âm nhạc I trong chương trình đào tạo cao đẳng sư phạm Âm nhạc*" (đề tài khoa học cấp cơ sở). Trường Cao đẳng sư phạm Trung ương - Nha Trang, 2013.
3. Hoàng Long - Hoàng Lân. **50 năm các bài hát thiếu nhi Việt Nam**. NXB Giáo dục, H. 1998.
4. Nguyễn Thị Nhung. **Hình thức, thể loại âm nhạc**. NXB Đại học sư phạm, H. 2005.

#### SUMMARY

*In the training curriculum of Music Education at college level, the credit of Music Form equips students with knowledge and skills of analyzing music works. Microsoft Office Document Imaging is one of the tools, which helps the teachers in teaching this Music Form credit. Microsoft Office Document Imaging creates favourable conditions to teachers in editing the music works into text forms. Teachers use Microsoft Office Document Imaging to note, present and illustrate the lessons in details. Thus, students can acquire the content of the lessons in the Music Form credit more effectively.*